

Osanottajat

Arkkipiispa Jukka Paarma	Turku
Biskop Erik Vikström	Borgå
Piispa Eero Huovinen	Helsinki
Piispa Voitto Huotari	Mikkeli
Piispa Jorma Laulaja	Lapua
Piispa Wille Riekkinen	Kuopio
Piispa Juha Pihkala	Tampere
Piispa Ilkka Kantola	Turku
Piispa Samuel Salmi	Oulu
Kenttäpiispa Hannu Niskanen	
Aessori Kari Mäkinen	Turku
Aessori Pekka Särkiö	Tampere
Aessori Mikko Himanka	Oulu
Aessori Matti Wirilander	Mikkeli
Assessor Lars Junell	Borgå
Aessori Hannu Komulainen	Kuopio
Aessori Tapio Luoma	Lapua
Aessori Jaakko Simojoki	Helsinki
Kirkkoneuvos Seppo Häkkinen	
Vt. piispainkokouksen sihteeri Kalervo Salo	
Piispainkokouksen teologinen sihteeri Hannu Juntunen	
Arkkipiispan sihteeri Heikki Jääskeläinen	

Valmistusvaliokunta

Valmistusvaliokunta kokoontui Helsingissä 16.12.2002 ja 10.1. sekä 24.1.2003.

Jäsenet

Piispa Ilkka Kantola, puheenjohtaja
Aessori Pekka Särkiö
Aessori Hannu Komulainen
Aessori Jaakko Simojoki
Teol. toht., Hannu Juntunen, 2. sihteeri
Teol. toht., Kalervo Salo, sihteeri

1 §

Piispainkokouksen istunnon avaus

Piispainkokouksen istunto Helsingissä Kirkon toimitalossa alkoi tiistaina 11.2.2003 klo 9.00.

Istunnon aluksi *arkkipiispa Jukka Paarma* toimitti aamurukouksen (laudes). Sen jälkeen hän piti seuraavan avauspuheen:

”ENNALTAEHKÄISEVÄ” SOTILASISKU IRAKIIN EI OLE OIKEUTETTU

Kun joulun alla valmistauduimme julistamaan ja ottamaan vastaan joulurauhaa, jouduimme hämmästelemään sitä kylmäkiskoisuutta, jolla monissa tiedotusvälineissä keskityttiin veikkailemaan minä tammikuun päivänä USA:n hyökkäys Irakia vastaan alkaa. Nyt olemme siinä onnellisessa asemassa, että tuota hyökkäystä ei ole tapahtunut. Mutta ilmapiiri on raskas. Ilmassa väreilee sodan odotus - tai paremminkin sodan pelko.

Tilanne tuo mieleeni keskustelut ja tapahtumat runsas kymmenen vuotta sitten silloisesta Persianlahden sodasta. Sen välittömiksi uhreiksi on laskettu 200 000 ihmishenkeä. Muistan noilta ajoilta iltapäivälehdessä ison otsikon: ”Persianlahden sota on oikeutettu”. Lehden otsikko myötäili vanhaa, keskiajalta periytyvää termiä ”oikeutettu sota”, jonka toivat keskusteluun nimenomaan tuon ajan teologit ja kirkon miehet.

Kun kristillisen uskon ja etiikan näkökulmasta pyritään muodostamaan kantaa sotatoimiin, on juuri termi ”oikeutettu sota” polttopisteessä. Myös tänään ihmiset eri puolilla maailmaa kyselevät ahdistuneina, voiko sota olla oikeutettu, ja jos voi niin milloin ja minkälaisin ehdoin.

Ennen nykyistä kriisiä toivat etenkin Jugoslavian sodat ja Persianlahden sota 1990-luvun alussa oikeutetun sodan käsitteen ei vain iltapäivälehtien otsikoihin vaan myös kirkkojen teologiseen keskusteluun.

Persianlahden sodan aikana helmikuussa 1991 kokoontunut Kirkkojen maailmanneuvoston (KMN) yleiskokous keskusteli Canberassa, Australiassa, mahdollisuudesta soveltaa kristikunnan vanhaa opetusta oikeutetuista sodista silloiseen Persianlahden tilanteeseen.

Kun silloinen liittokunta ja varsinkin Yhdysvallat turvautui oikeutetun sodan teoriaan, ilmaisi Amerikan episkopaalisen kirkon johtava piispa *Edmond Browning* kantanaan yleiskokoukselle: ”Jos oikeutetun sodan teorian luojat Augustinus ja Tuomas Akvinolainen eläisivät nykyisen aseistuksen aikakaudella, he eivät olisi varmastikaan luo-
neet tällaisia teorioita.”

Professori Konrad Raiser, joka samassa kokouksessa valittiin KMN:n pääsihteeriksi, teki yleiskokoukselle yllättävän esityksen, että kirkot luopuisivat antamasta asevoiman käytölle missään tilanteessa moraalista tai teologista oikeutusta. Äänestyksessä jo kerran niukasti hyväksytystä lauselmasta ei kuitenkaan tullut kokouksen kantaa. Se otettiin uudestaan käsittelyyn, koska sen tulokittiin kieltävän asevoiman käytön jopa YK:n rauhanturvaajilta. Muun muassa tästä syystä monet luterilaiset äänestivät sen lopullista hyväksymistä vastaan.

Keskustelussa *professori Nikolai Losky* Venäjän ortodoksisesta kirkosta sanoi olevansa teologisesti vakuuttunut siitä, ettei ole olemassa oikeutettuja sotia. Mutta historiassa on hetkiä, jolloin ei voi olla sotimatta. Professori Loskyn puheenvuoroon sisältyi sekä oikeutetun sodan teorian että Konrad Raiserin esittämän lauselman kritiikki.

Kesällä 1993 koko maailmaa järkyttivät entisen Jugoslavian sodat ja niissä tapahtuneet kauheudet. Sodan aikana oli Norjassa koolla

Luterilaisen maailmanliiton (LML) neuvosto. Raportissaan *LML:n pääsihteeri Gunnar Stålsett* haastoi luterilaisia kirkkoja harkitsemaan teologisesti, milloin kristityt eivät voi hyvällä omalla tunnolla antaa väkivallan, anarkian ja kansanmurhan jatkua ilman ulkopuolisten puuttumista asiaan, miten humanitaarisista syistä tapahtuvaa väliintulon periaatetta voitiin soveltaa silloisiin entisen Jugoslavian sotiin.

Luterilaisten kantojen jakautumista osoittaa tässä se, että Konrad Raiser ja Gunnar Stålsett ovat molemmat luterilaisia pappeja ja teologeja.

Kun oikeutetun sodan teoria keskiajalla täsmentyi, se edisti aikanaan rauhaa. Se muun muassa kielsi paikallisten ruhtinaitten käymät yksityissodat vaatiessaan, että sotaa sai käydä vain laillisen esivallan johdolla. Teorian mukaan sotatoimiin voidaan ryhtyä vain äärimmäisenä keinona ja sillä tulee olla oikeutettu päämäärä esimerkiksi tapahtuneen vääryyden korjaaminen. Käytettävät keinot eivät saa aiheuttaa suurempaa tuhoa kuin mitä niillä pyritään estämään.

Niinpä *Martti Luther* katsoi vuonna 1542, ettei vaaliruhtinas Juhana Fredrikillä ja herttua Moritzilla ollut oikeutta sotia Wurzenin kaltaisen pikkukaupungin takia, koska sodan aiheuttamat tuhot olisivat olleet suuremmat kuin sillä mahdollisesti saavutettavat edut.

Luterilaisten tunnustuskirjojen maininta, että kristityt voivat ilman syntiä ”käydä oikeaa sotaa” (CA XVI), ei ole yksiselitteinen käsky tai lupa käydä sotaa vaan kehoitus käyttää järjen mukaista harkintaa kysymyksessä, jossa vastuuta ei voida siirtää esimiehille tai esivallalle. Vastuu kuuluu jokaiselle kristitylle itselleen.

Kun LML:n pääsihteeri Gunnar Stålsett pohti oikeutetun sodan teorian valossa mahdollista kansainvälistä, YK:n johtamaa aseellista interventiota entiseen Jugoslaviaan 1993, hän katsoi että ennen interventioon ryhtymistä on oltava varmuus ainakin seura-

vista kysymyksistä:

Kaikki muut keinot barbarian ja kansanmurhan lopettamiseksi on jo käytetty;

Päätöksen interventioon ryhtymisestä tekee yleisesti tunnustettu kansainvälinen auktoriteetti, YK, ja että päätöksenteko on avointa ja julkista;

Asevoimaa käytetään tarkoin rajattuun kohteeseen tarkoituksena suojella ihmishenkiä, aikaansaada oikeudenmukainen rauha ja turvata ihmisoikeudet;

Interventioon liittyy suunnitelma sodan uhrien auttamisesta, taloudellisesta tuesta ja demokratian vakiinnuttamisesta takeina pysyvistä rauhasta;

Asevoiman käytöllä voidaan saavuttaa asetettu tavoite, muutoin interventio vain kiihdyttää aseellista konfliktia;

Myös niiden oikeus vakaumukseen tunnustetaan, jotka eivät voi hyväksyä interventiota tai osallistua siihen.

Oikeutetun sodan ajatusta on seurannut myös katolinen kirkko, joka on ilmaissut sen rajat esimerkiksi Vatikaanin toisessa kirkolliskokouksessa 1962-1965: ”Jokainen sotatoimi, jonka tarkoituksena on ilman erotusta hävittää kokonaisia kaupunkeja tai laajoja alueita, on sellainen rikos Jumalaa ja ihmistä kohtaan, että se on lujasti ja epäröimättä kirottava” (Gaudium et spes 80). – Vatikaanin toiseen kirkolliskokoukseen vedoten USA:n katoliset piispat tuomitsivat maansa johtaman liittokunnan sotatoimet Irakissa ja Persianlahdella 1991.

Kun nyt olemme tulleet vuoteen 2003, huomaamme keskustelun keskittyvän paljolti samoihin kysymyksiin kuin kymmenkunta vuotta sitten. Nytkin Yhdysvaltain eräät edustajat perustelevat sotaan valmistautumistaan oikeutetun sodan teoriolla. Näin on tehnyt mm. Yhdysvaltain Vatikaanin *suurlähettiläs James Nicholson* tavatessaan Vatikaanissa *paavi Johannes Paavali II:n*. Tapaamisen jälkeen suurlähettiläs on joutunut tunnustamaan, että Yhdysvaltain keskusteluun tuomalla ”ennaltaehkäisevällä sotilasiskulla” ei

ole roomalaiskatolisen kirkon tukea takanaan. Vatikaanin ulko-ministeri, *kardinaali Angelo Sodano* on muistuttanut valtioiden päämiehiä siitä, että hyökkäyssota ei ole oikeutettu, ei edes silloin kun siitä on alettu käyttää nimeä ”ennaltaehkäisevä isku”. Keskusteluun kardinaali Sodano toi myös uskontojen väliset suhteet. Vaikka islamilainen maailma ei ole liittoutunut keskenään, islamilaisilla on voimakas yhteenkuuluvuuden tunne. Onko länsi valmistamassa tietä kulttuurien yhteentörmäykselle ja tuhoamassa sitä, mitä vuosikymmenien vuoropuhelussa eri islamilaisia suuntia edustavien kanssa on saavutettu, on kardinaali kysynyt.

Kaikki tämä oli taustana sille eurooppalaisten kirkkojen johtajien kokoukselle, johon osallistuin viime keskiviikkona Berliinissä. Noin 20 eri kirkkojen edustajaa pohti Irakin kriisiä yhdessä Amerikan kirkkojen ja Lähi-idän kirkkojen neuvoston edustajien kanssa. Kokouksen olivat kutsuneet koolle KMN ja Euroopan kirkkojen konferenssi (EKK).

Kirkkojen edustajat asettautuivat yksimielisesti vastustamaan sotilaallisen voiman käyttöä Irakia vastaan. Vetosimme jälleen turvallisuusneuvostoon, jotta se pitäisi voimassa YK:n peruskirjan periaatteet, jotka asettavat tiukat rajat aseellisen voiman käytölle. Olimme syvästi pettyneitä, että maailman voimakkaimmat kansakunnat jälleen hyväksyvät sodan ulkopolitiikan välineenä. Sellainen vain luo kansojen välille pelon, uhan ja epävarmuuden kultuuria.

Emme pitäneet sotilaallisen voiman käyttöä asianmukaisena keinona Irakin riisumiseen joukkotuhoaseista. Sota ei voi myöskään olla oikeutettu tapa ulkopuolelta vaihtaa suvereenin valtion hallitusta. Asetarkastajille on annettava aikaa päättää työnsä. Vetosimme myös Irakiin, jotta se noudattaisi YK:n sitovia päätöslauselmia ja hävittäisi kaikki joukkotuhoaseet, toimisi yhdessä asetarkastajien kanssa ja takaisi kaikkien kansalaistensa ihmisoi-keudet. ”Irakin kansalle on annettava toivoa, että sekä diktatuurille että sodalle on vaihtoehtoja.”

Kannanottomme on sopusoinnussa useiden kirkonjohtajien eri

puolilla maailmaa esittämien vetoomuksien kanssa. Amerikan episkopaalisen kirkon *johtava piispa Frank T. Griswold* on kotimaassaan asettunut julkisesti vastustamaan maansa Irak-politiikkaa, kuten teki kymmenen vuotta sitten hänen edeltäjänsä Edmond Browning. Samoin on tehnyt myös Canterburyn uusi *arkkipiispa Rowan Williams* Englannissa. Ruotsin *arkkipiispa K.G. Hammar* on pitänyt mahdollista Irakin sotaa moraalittomana ja epäviisaana uhkana ei vain Lähi-idän vaan myös koko maailman rauhalle. Norjan kirkossa sotasuunnitelmat on tuomittu liki samoin sanoin.

Berliinin kokouksessa mukana olleet Yhdysvaltain kirkkojen edustajat samoin kuin Lähi-idän kirkkojen neuvoston edustaja olivat kiitollisia Euroopan kirkkojen tuesta heidän omille kannanotoilleen. Berliinin kokous pidettiin samana päivänä, jonka iltana Yhdysvaltain *ulkoministeri Colin Powell* käytti puheenvuoronsa YK:n turvallisuusneuvostossa. Kun olen tutustunut puheeseen ja myös siitä esitettyihin arvioihin, katson että ennen puhetta esittämämme kannanotto on nyt entistä ajankohtaisempi ja tarpeellisempi.

Suomessa kirkkomme piispat ovat pohtineet Irakin kriisin synnyttämää tilannetta, sodan uhkan aiheuttamaa hätää, pelkoa ja ahdistusta. Piispat ovat yhtyneet eurooppalaisten kirkkojen kokouksen kannanottoon. Emme voi katsoa, että kaikki muut mahdolliset keinot olisi jo käytetty. Se suunnaton inhimillinen kärsimys ja mahdollisesti satojen tuhansien siviilien tappaminen, jonka sota-toimet ennusteiden mukaan aiheuttavat, eivät millään voi kuulua ns. oikeutettuun sotaan.

Suomessa kirkot ja seurakunnat osallistuvat kansainväliseen sodanvastaiseen toimintapäivään 15. helmikuuta nimenomaan järjestämällä rauhanrukouksia Irakin tilanteen johdosta. Tämä on kirkkojen varsinaista toimintaa. Kirkko rukoilee ja tarjoaa ihmisille mahdollisuuden rukoilla maailman rauhan, Irakin, Lähi-idän ja koko maailman puolesta. Kirkkona varomme sitä, että meidän avustustoimintamme liitettäisiin osaksi valmistautumista ennalta-

ehkäisevään sotilaalliseen iskuun. Mutta kun kristityt rukoilevat rauhan puolesta, he myös sitoutuvat toimimaan rauhan ja oikeudenmukaisuuden puolesta ja lievittämään niiden kärsimyksiä, jotka ovat jääneet tai ovat jäämässä sodan jalkoihin.

Avauspuheensa jälkeen *arkkipiispa Paarma* toivotti piispainkokouksen istunnon jäsenet tervetulleiksi ja julisti istunnon avatuksi.

2 §

Nimenuuto

Toimitetussa nimenuudossa todettiin kaikkien piispainkokouksen jäsenten olevan läsnä.

3 §

Työjärjestys

Piispainkokous päätti

hyväksyä esityslistan istunnon työjärjestykseksi.

4 §

Pöytäkirjan tarkistajat

Piispainkokous päätti

valita pöytäkirjan tarkistajiksi asessori Hannu Komulaisen ja asessori Jaakko Simojoen.

5 §

Kirkon virkarakennekomitean mietintö

Piispainkokous päätti istunnossaan 10.-11.9.2002 (14 §) perustaa työryhmän laatimaan lausuntoa virkarakennekomitean mietinnöstä seuraavaan kokoukseen mennessä. Piispainkokous nimesi työryhmän puheenjohtajaksi piispa Samuel Salmen sekä jäseniksi pappisasessori Seija Molinan, lakimiesasessori Tuija Alatalon, Kirkon koulutuskeskuksen johtaja Simo Peuran ja pääsihteerin Kari Kopperin. Työryhmä kutsui sihteerikseen vs. piispainkokouksen sihteerin Kallervo Salon. Työryhmä kokoontui neljä kertaa ja kuuli asiantuntijana kirkkoneuvos Risto Cantellia.

Valmistusvaliokunta oli käsitellyt kokouksissaan mietintöluonnosta ja antanut siitä työryhmälle palautetta. Valmistusvaliokunta ehdotti, että piispainkokous antaisi työryhmän laatiman lausunnon kirkolliskokoukselle (erillinen mietintö, *Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto. Sarja B 2003:1*).

Piispainkokouksen istunnossa puheenvuoroja käyttivät sihteerit Salo, Pihkala, Laulaja, Vikström, Salmi, Häkkinen, Huotari, Särkiö, Simojoki, Wirilander, Luoma, Riekkinen, Huovinen, Kantola, Junell, Niskanen, Paarma, Komulainen ja Himanka.

Keskustelun kuluessa ilmeni, että piispainkokous katsoi tarpeelliseksi palata kirkolliskokoukselle annettavaan lausuntoon ylimääräisessä kokouksessa.

Piispainkokous päätti

palauttaa asian valmistusvaliokunnalle valmisteltavaksi 31.3.2003 pidettävään piispainkokoukseen.

6 §

Teologian opiskelijoiden soveltuvuustutkimus

Piispainkokouksen valmistusvaliokunnan jäsen, asessori Jaakko Simojoki oli tehnyt aloitteen, jossa todettiin piispainkokouksen päättäneen (11.-12.9.2001; 18 §), että teologian opiskelijoilta edellytetään soveltuvuustutkimuksen suorittamista ennen ordinaatiota kirkon virkaan. Tämän edellytyksen toteuttamiseksi oli tarpeen muuttaa kirkkojärjestystä (erityisesti KJ 5:2 §) sekä piispainkokouksen omaa päätöstä (15.9.1993) papiksi vihittävältä tai lehtorin oikeuksia hakevalta vaadittavista todistuksista (kirkon säädöskokoelma nro 61).

Jotta ordinaatiota hakevalta voidaan yksiselitteisesti vaatia soveltuvuutta pappisvirkaan, kirkkojärjestyksen säännöstä oli syytä muuttaa. Piispainkokous esitti (10.-11.9.2002; 8 §), että KJ 5:2 §:n 1 momenttiin liitetään uusi 4 kohta: *pappisvirkaan soveltuva*. Kirkolliskokous hyväksyi esityksen 9.11.2002, mutta päätti sanamuodoksi *muutoinkin pappisvirkaan soveltuva*. Näin ollen KJ 5:2 § 1 mom. kuuluu kokonaisuudessaan seuraavasti:

Papiksi vihittävän tulee olla

- 1) jumalaapelkäävä ja kristillisestä elämästään tunnettu konfirmoitu kirkon jäsen;
- 2) suorittanut yliopistossa sellaisen teologisen tutkinnon, jonka piispainkokous hyväksynyt pappisviran kelpoisuusvaatimukseksi;
- 3) terveydeltään pappisvirkaan kykenevä; sekä
- 4) muutoinkin pappisvirkaan soveltuva.

Kirkolliskokouksen päätös tulee voimaan 1.8.2003.

Valmistusvaliokunta totesi samalla, että kirkolliskokous on myöntänyt soveltuvuustutkimuksen tekemistä varten määrärahan, ja ensimmäiset tutkimukset tehtiin syksyllä 2002 opintojensa puolivälissä oleville opiskelijoille. Tästä seuraa luontevasti, että todistus soveltuvuustutkimukseen osallistumisesta on syytä vaatia niiltä, jotka hakevat pappisvihkimystä tai oikeutta toimia lehtorina 1.1.2005 jälkeen. Tästä on mainittava piispainkokouksen omassa päätöksessä, johon on nyt mahdollista palata kirkkojärjestyksen muutosprosessin selvittyä.

Piispainkokous kävi jo istunnossaan 10.-11.9.2002 (8 §) lähetekeskustelun päätösluonnoksesta, johon oheinen ehdotus perustuu. Valmistusvaliokunta oli tarkastellut tätä päätösluonnosta kirkolliskokouksen lakivaliokunnan mietinnössä (5/2002) esitettyjen näkökohtien osalta uudelleen. Kirkkohallituksen henkilöstöosaston yleiskirjeessä A 11/2002 (30.12.2002) on seurakunnille tiedotettu lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä koskevasta uudesta lainsäädännöstä sekä annettu asiaa koskevia ohjeita. Vuoden 2003 alusta on tullut voimaan laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä

(504/2002), laki rikosrekisterilain 6 ja 7 §:n muuttamisesta (505/2002) sekä laki kirkkolain muuttamisesta (1201/2002). Kirkkolain 6 lukuun on lisätty uusi 4a §, joka sisältää kirkon viranhaltijoiden osalta säännöksiä valintamenettelystä ja ehdollisesta valinnasta. Uuden lainsäädännön mukaista rikostaustan selvittämistä sovelletaan virkaan nimittämisen tai virkasuhteeseen ottamisen yhteydessä, mikäli kyseessä on lainsäädännön tarkoittama työskentely lasten kanssa. Rikostaustan selvittämistä ei sovelleta haettaessa pappisvihkimystä tai lehtorin oikeuksia. Sen sijaan asia saattaa tulla harkittavaksi virkamääräyksen antamisen yhteydessä.

Kirkon laintarkastustoimikunta oli antanut ehdotuksesta lausuntonsa nro 1/2003. Valmistusvaliokunta oli tarkistanut esitystään toimikunnan ehdottamalla tavalla.

Vikströmin kysymyksen johdosta sihteeri Juntunen totesi, että kirkon jäsenyys on säädetty pappisvihkimyksen yhdeksi edellytykseksi kirkkojärjestyksen 5 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti piispainkokous päätti

tehdä liitteen mukaisen päätöksen.

Liite

**Piispainkokouksen päätös
papiksi vihkimistä tai lehtorin oikeuksia
hakevalta vaadittavista todistuksista**

Annettu Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2003

Piispainkokous on kirkkojärjestyksen 5 luvun 2 §:n 2 momentin ja 6 luvun 35 §:n 1 momentin nojalla päättänyt seuraavaa:

1 §

Papiksi vihkimistä tai lehtorin oikeuksia hakevan on liitettävä hakemukseensa:

1. virkatodistus, josta käy ilmi, että hakija on kastettu ja konfirmoitu,
2. yliopiston teologisesta tutkinnosta antama todistus, josta käy ilmi, että hakija täyttää piispainkokouksen hyväksymät pappisviran tai lehtorinviran kelpoisuusvaatimukset,
3. lääkärintodistus, josta ilmenee, että hakija on terveydellään pappisvirkaan tai lehtorinvirkaan kykenevä sekä
4. todistus soveltuvuustutkimuksen suorittamisesta.

2 §

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2003.

Todistus soveltuvuustutkimuksen suorittamisesta vaaditaan 1.1.2005 jälkeen pappisvihkimykseen osallistuvilta tai lehtorin oikeuksia hakevilta.

Tällä päätöksellä kumotaan piispainkokouksen 15.9.1993 antama päätös papiksi vihkimistä tai lehtorin oikeuksia hakevalta vaadittavista todistuksista (kirkon säädöskokoelma nro 61).

Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2003

Arkkipiispa

Jukka Paarma

Vt. piispainkokouksen sihteeri

Kalervo Salo

7 §

Oma ripari –rippikoulukirjan liitesivut

Oma ripari -kirjan liitesivut liittyvät hankkeeseen aikaansaada maahanmuuttajien rippikoulutyötä varten materiaalia englanniksi ja venäjäksi. Teos koostuisi piispainkokouksen 12.2.2002 (14 §) hyväksymästä Oma ripari -kirjasta täydennettynä erityisesti tälle kohderyhmälle suunnatuilla liitesivuilla. Piispainkokouksen tehtävänä on KJ 3:4 §:n 1 momentin mukaan hyväksyä rippikoulussa käytettävät oppikirjat. Tämän perusteella Oma ripari -kirjan liitemateriaalin käyttö osana rippikoulun oppikirjaa edellyttää piispainkokouksen hyväksyntää.

Oma ripari -rippikoulukirjan käännöstyö merkitsee selkeää edistysaskelta. Maahanmuuttajat tarvitsevat heille käyttökelpoista rippikoulun oppikirjaa. Kirkkomme maahanmuuttajatyön tarpeista nousee sekä hanke kääntää kirja venäjäksi ja englanniksi että liittää aineistoon erityisesti tälle kohderyhmälle suunnattua aineistoa. Maahanmuuttajat tulevat erilaisista kulttuureista ja heidän joukossaan voi olla kovin eri-ikäisiä ihmisiä. Jo tästä syystä liitteen kirjoittaminen muodostuu hankalaksi tehtäväksi.

Teksti on osittain viimeistelemätöntä. Se sisältää kirjoitusvirheitä ja joissain kohdin tarpeettomia kristillisiä fraaseja. Silti liitemateriaali antaa arvokasta tietoa suomalaisista tavoista ja maassamme vaikuttavasta kristillisyydestä.

Valmistusvaliokunnan mielestä teksti voidaan korjausten

jälkeen hyväksyä osaksi rippikoulukirjaa.

Liitemateriaali sisältää viisi lukua: *kirkkovuosi, kristilliset kirkot ja sakramentit, suomalaiset herätysliikkeet, suomalainen uskonnollisuus* sekä *vahingollisen uskonnollisuuden tunnusmerkit*. Nämä sisältöalueet ovat maahanmuuttajatyön kannalta keskeisiä. Silti liitteeseen voisi lisätä lyhyehkön historiallisen katsauksen, jossa kerrotaan kristinuskon alkutaipaleesta, idän ja lännen kirkon hajaannuksesta, kristillisyyden saapumisesta Suomeen sekä uskonpuhdistuksesta ja sen vaikutuksesta suomalaiseen kristillisyyteen. Samoin voisi olla syytä kertoa jotain Suomessa toteutettavasta monikielisestä kirkollisesta työstä (esimerkiksi Helsinkiin avattu Kansainvälinen Kristillinen Keskus). Ehkä tekstissä olisi syytä käsitellä myös ajatuksia ja tunteita, joita Suomeen muuttaja joutuu kohtaamaan itselleen ja perheelleen vieraassa ympäristössä.

Kirkkovuoden esittelyssä käydään varsin kattavasti läpi keskeiset kirkolliset juhlapäivät. Joissain kohdin voisi tehdä selkeän eron kristillisen aineksen ja muun ajankohtaan liittyvän suomalaisen tavan välille. Sakramenttien esittelyn ongelmana on vaikeasti ymmärrettävä teologinen kieli. Ainakin suomalainen vihkimis- ja hautauskäytäntö ansaitsevat tässä yhteydessä tulla esitellyiksi. Varsinkin sakramenttien esittelyn yhteydessä voi viitata Katekismuksen tekstiin (saatavilla mm. venäjäksi ja englanniksi).

Herätysliikkeitä esittelevä jakso on onnistunut. Silti maahanmuuttajalle voisi myös kertoa jotain herätysliikkeiden nykyisestä vaikutuksesta suomalaiseen kristillisyyteen.

Samoin voisi olla hyvä kuvata alueellisia eroja. Jotain voisi kertoa myös uusista herätysliikkeiden omaisista virtauksista kirkossamme (esimerkiksi sanan ja rukouksen illat, Tuomasmessut sekä hiljaisuuden retriitit).

Suomalaista uskonnollisuutta esiteltäessä on syytä viitata perustuslain lisäksi uuteen uskonnonvapauslakiin. Sen mukaan lapsen uskonnollinen asema perustuu pääsääntöisesti erilliseen huoltajien tahdonilmaisuun. 12 vuotta täytäneen lapsen uskonnollista asemaa voidaan muuttaa vain lapsen suostumuksella. Viittaukset uskonnonvapauden lainsäädäntöpohjaan ovat täten tekstissä epätasällisiä ja ne on tarkennettava. Myös ilmauksia muiden kristillisten liikkeiden keskeisestä teologiasta voisi täsmentää.

Vahingollisia uskonnollisuuden tunnusmerkkejä käsittelevä jakso sisältää otsikkoon nähden harhaanjohtavasti aluksi myönteisiä arvioita suomalaisesta uskosta. Jatkossa seuraa pitkähkö kuvaus erilaisista uskonnollisen ryhmän vaikuttamiskeinoista. Kuvaus saattaa olla maahanmuuttajalle tarpeellinen, mutta sitä on syytä tiivistää ja terävöittää. Toisaalta nykyistä esitystapaa paremmin saattaisi toimia positiivinen lähtökohta: kuvaus terveestä uskonnollisuudesta. Hyvin toimiva uskonelämä muodostaa ihmiselle merkittävän voimavaran. Tässä yhteydessä voi kertoa jotain myös siitä, miten kirkko tai muut tukipalvelut voivat auttaa ihmistä hengellisen hädän tai muiden vaikeuksien kohdatessa.

WSOY:ltä saadun tiedon mukaan Oma ripari -kirjan käännöstyö on liitettä lukuun ottamatta melkein valmis. Mikäli maahanmuuttajille tarkoitettu lisämateriaali halu-

taan saada osaksi kirjaa (eikä esimerkiksi erilliseksi kirkon kustantamaksi vihkoseksi), on hyväksymispäätös syytä tehdä tässä kokouksessa.

Käydyssä keskustelussa puheenvuoroja käyttivät sihteeri Salo, Häkkinen, Simojoki, Pihkala ja Kantola.

Piispainkokous päätti yksimielisesti valmistusvaliokunnan esityksen mukaisesti

hyväksyä liitemateriaalin osaksi Oma ripari –rippikoulukirjan vieraskielistä editiota edellyttäen, että se viimeistellään edellä esitetyt näkökohdat huomioon ottaen Kirkkohallituksen Kasvatus ja nuorisotyön yksikön määrittelemällä tavalla.

8 §

Kanttorinvirkaan kelpoistavat tutkinnot

Piispainkokouksen istunnossa 8.-9.2.2000 (12 ja 22 §) asetetun kanttorityöryhmän tuli laatia kokonaisselvitys tutkinnoista, jotka antavat kelpoisuuden kanttorinvirkoihin. Työryhmän mietintöön *Kanttorin virkaan kelpoistavat tutkinnot* (Sarja B 2001:2) sisältyviä ehdotuksia on käsitelty piispainkokouksen istunnoissa 13.-14.2.2001 (11 §), 11.-12.9.2001 (14 §) ja 13.-14.2.2002 (17 §). Valmistelun vaiheet ja asiaan liittyvää problematiikkaa on kootusti selvitetty piispainkokouksen 10-11.9.2002 pidetyn istunnon pöytäkirjassa (11 §). Viimeksi mainitussa istunnossaan piispainkokous teki esityksen (nro 3/2002) kirkolliskoko-

ukselle kirkkojärjestyksen 6 luvun 40 §:n muuttamiseksi. Samassa yhteydessä piispainkokous käsitteli alustavasti luonnoksen piispainkokouksen päätökseksi kanttorinvirkaan vaadittavista tutkinnoista.

Valmistusvaliokunta totesi, että esitys KJ 6:40 §:n muuttamisesta hyväksyttiin kirkolliskokouksessa 9.11.2002 pienin täsmennyksin. Uudistettu KJ 6:40 § ja ko. muutoksen voimaantulosäännös kuuluvat kokonaisuudessaan seuraavasti:

Kanttorinvirka voidaan perustaa piispainkokouksen määrittelemää laajaa yliopistotutkintoa, ylempää korkeakoulututkintoa tai muuta piispainkokouksen hyväksymää tutkintoa edellyttäväksi viraksi. Tuomiokirkkoseurakunnassa tulee olla laajaa yliopistotutkintoa edellyttävä kanttorinvirka.

Kanttorinvirka voidaan painavasta syystä perustaa osa-aikaisena.

Tuomiokapituli voi kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston pyynnöstä määrääjäksi antaa luvan täyttä työaikaa edellyttävän kanttorinviran hoitamiseen osa-aikaisena tai sivutoimisena taikka osa-aikaisen viran hoitamiseen sivutoimisena. Tuomiokapituli voi kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston pyynnöstä määrääjäksi antaa luvan virkaa täytettäessä poiketa viran kelpoisuusvaatimuksista. Viranhaltijan ottaminen hoitamaan tällaista virkaa sekä hänen oikeudellinen asemansa määräytyvät virkasäännön mukaan.

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2003. Päätöksen tullessa voimaan ylintä tutkintoa edellyttävä kanttorinvirka muuttuu laajaa yliopistotutkintoa edellyttäväksi kanttorinviraksi, keskimmäistä tutkintoa edellyttävä kanttorinvirka muuttuu ylempää korkeakoulututkintoa edellyttäväksi kanttorinvi-

raksi ja alinta tutkintoa edellyttävä kanttorinvirka muuttuu piispainkokouksen hyväksymää muuta tutkintoa edellyttäväksi kanttorinviraksi.

Kirkolliskokouksen lakivaliokunnan mietinnössä (6/2002) todetaan olevan tarkoituksenmukaista, että KJ:n muutos ja piispainkokouksen päätös tulevat voimaan samanaikaisesti. Lisäksi piispainkokouksen päätöksellä on turvattava se, että piispainkokouksen aikaisempien määräysten ja päätösten mukaiset tutkinnot suorittanut henkilö, joka on saanut kelpoisuuden alinta, keskimmäistä tai ylintä tutkintoa edellyttävään kanttorinvirkaan, säilyttää kelpoisuutensa vastaavaan virkaan. Sama koskee erivapauden saanutta. Valmistusvaliokunta oli ottanut huomioon lakivaliokunnan esittämät näkökohdat.

Ehdotuksen viimeistelyssä oli vielä konsultoitu professori Erkki Tuppurasta sekä musiikkisihteeri Ulla Tuovista. Näiden konsultointien perusteella päätösehdotuksen 1 §:n 2 mom. on muotoiltu uudelleen yleisemmässä muodossa. Ehdotettu säännös mahdollistaa musiikin lisenssiaatin tai tohtorin tutkinnot kelpoisuusehtona edellyttäen, että pohjana on musiikin maisterin tutkinto, joka on suoritettu kirkkomusiikin evankelis-luterilaisen suuntautumisvaihtoehdon mukaan, ja että kyseinen lisenssiaatin tai tohtorin tutkinto liittyy kirkkomusiikin harjoittamiseen.

Päätösehdotuksen 4 §:n sanamuodosta on luettavissa, että sanamuoto sisältää myös erivapauden saaneiden kanttorien saavuttaman kelpoisuuden säilymisen. Samassa tarkoituksessa on päätösehdotuksen 5 ja 6 §:iin on lisätty sanat ”tai vastaavat opinnot”.

Päätösehdotuksessa ei ole erikseen todettu, että korkeamman kelpoisuuden saavuttanut on kelpoinen myös alemmaa kelpoisuutta edellyttävään virkaan, koska tätä on pidettävä itsestään selvänä.

Kirkon laintarkastustoimikunta oli antanut ehdotuksesta lausuntonsa nro 2/2003. Valmistusvaliokunta oli tarkistanut ehdotustaan toimikunnan esittämällä tavalla.

Keskustelussa käyttivät puheenvuoroja sihteerit Juntunen, Pihkala, Niskanen ja Häkkinen.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti piispainkokous päätti

tehdä liitteen mukaisen päätöksen.

*Liite***Piispainkokouksen päätös kanttorinvirkaan
vaadittavista tutkinnoista**

Annettu Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2003

Piispainkokous on kirkkolain 2 luvun 3 §:n 2 momentin ja kirkkojärjestyksen 6 luvun 40 §:n nojalla päättänyt seuraavaa:

1 §

Kanttorinviran kelpoisuusehtona olevan laajan yliopistotutkinnon tulee sisältää Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin koulutusohjelman evankelis-luterilaisessa suuntautumisvaihtoehdossa suoritettu musiikin maisterin tutkinto, johon kuuluvat urkujensoiton, laulun tai kuoronjohdon syventävät opinnot, sekä sen lisäksi toinen musiikin maisterin tutkinto kirkkomusiikin harjoittamiseen suoraan liittyvässä tai sitä tukevassa koulutusohjelmassa.

Kanttorinviran kelpoisuusehtona oleva laaja yliopistotutkinto voi koostua myös Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin koulutusohjelmassa evankelis-luterilaisessa suuntautumisvaihtoehdossa suoritetusta musiikin maisterin tutkinnosta sekä sen lisäksi suoritetusta, kirkkomusiikin harjoittamiseen suoraan liittyvästä tai sitä tukevasta lisenssiaatin tai tohtorin tutkinnosta.

2 §

Kanttorinviran kelpoisuusehtona oleva ylempi korkeakoulututkinto on Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin koulutusohjelman evankelis-luterilaisessa suuntautumisvaihtoehdossa suoritettu musiikin maisterin tutkinto.

3 §

Muu piispainkokouksen hyväksymä tutkinto on ammattikorkeakoulussa musiikin koulutusohjelman kirkkomusiikon suuntautumisvaihtoehdon mukaisesti suoritettu muusikon (AMK) tutkinto.

4 §

Piispainkokouksen aikaisempien määräysten mukaista ylintä tutkintoa edellyttävän kanttorinviran kelpoisuuden 31.7.2005 mennessä saavuttanut on kelpoinen myös laajaa yliopistotutkintoa edellyttävään virkaan.

5 §

Piispainkokouksen 21.9.1994 antaman päätöksen (kirkon säädöskokoelma nro 66) 5 §:n 1 momentissa mainitut tutkinnot tai vastaavat opinnot, jotka antavat kelpoisuuden keskimmäistä tutkintoa edellyttävään kanttorinvirkaan, antavat kelpoisuuden myös kirkkomusiikin koulutusohjelman evankelis-luterilaisen suuntautumisvaihtoehdon mukaisesti suoritettua ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävään virkaan.

6 §

Piispainkokouksen aikaisempien määräysten ja päätösten (pää-
tökset sisältyvät kirkon säädöskokoelmaan nro 66, 4 §, sekä seuraaviin piis-
painkokouksen pöytäkirjoihin 10.-11.2.1998, 13 §; 25.-27.8.1998, 13 §; 8.-
9.2.2000, 13 § ja 11.-12.9.2001, 13 §) mukaisen alinta tutkintoa edellyt-
tävään kanttorinvirkaan oikeuttavan tutkinnon tai vastaavat opinnot
31.7.2007 mennessä suorittanut on kelpoinen myös tämän päätök-
sen 3 §:ssä tarkoitettuun virkaan

7 §

Piispainkokous päättää tarvittaessa erikseen, minkä opetus-
suunnitelmien mukainen koulutus antaa kelpoisuuden kanttorinvir-
koihin.

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2003.

Tällä päätöksellä kumotaan piispainkokouksen 21 päivänä
syyskuuta 1994 antama päätös kanttorin virkaan vaadittavista tut-
kinnoista (kirkon säädöskokoelma nro 66) siihen myöhemmin tehtyine
muutoksineen.

Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2003

Arkkipiispa

Jukka Paarma

Vt. piispainkokouksen sihteeri

Kalervo Salo

9 §

Lapsityöhön kelpoistavat tutkinnot

Piispainkokouksen valmistusvaliokunnan jäsen, asessori Pekka Särkiö oli tehnyt piispainkokoukselle aloitteen otsikossa mainitun asian käsittelemiseksi. Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulun Ylivieskan yksikkö, humanistinen ja opetusala, oli 24.9.2002 lähettänyt muutospyyntönsä koskien piispainkokouksen 12.-13.2.2002 (19 §) tekemää päätöstä lapsityöhön kelpoistavista tutkinnoista. Piispainkokouksen päätös ei ota huomioon Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulun humanistisen ja opetusalan tutkintoa (140 ov), joka kelpoistaa kirkon nuorisotyön ohjaajan virkaan.

Valmistusvaliokunta totesi, että viime vuosina on koulutusjärjestelmän, tutkintorakenteiden ja –nimikkeiden muuttuminen usein aiheuttanut tarvetta piispainkokouksen kelpoisuuspäätösten tarkistamiseen ajan tasalle muun muassa juuri kirkon lapsityön osalta. Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulun käyttämä tutkintonimike voitaisiin periaatteessa ajatella lisättäväksi piispainkokouksen päätökseen. Koska kuitenkin on odotettavissa, että tutkintonimikkeet edelleen muuttuvat tavalla, joka voi aiheuttaa tulkintaongelmia, piispainkokouksen päätös on syytä muotoilla käyttäen yleisempiä sanamuotoja. Ehdotuksen valmistelun yhteydessä oli konsultoitu seurakuntakasvatussihteeri Marja Pesosta.

Lapsityönjohtajia on tällä hetkellä 4. Seurakunnat perustavat uudet virat usein kasvatuksen johtajan viroiksi, joita varten ei ole määritelty kelpoisuusehtoja kuten ei myöskään nuorisotyön johtajan virkoja varten. Tällaisten säännösten valmistelu on parhaillaan vireillä kirkkohallituksessa. Valmistusvaliokunta ehdotti kuitenkin, että väärinkäsitysten välttämiseksi piispainkokouksen 13.2.2002 tekemän päätöksen 3 § säilytetään päätöksen yhteydessä toistaiseksi. Lapsityönjohtajan virassa nyt olevat henkilöt säilyttävät kelpoisuutensa hoitamaansa virkaan.

Eräät opiskelijat ovat aloittaneet piispainkokouksen 12.2.1997 antaman päätöksen mukaisen lapsityönohjaajan erikoistumiskoulutuksen. Tämä koulutus kuitenkin lakkaa eikä sitä enää mainita piispainkokouksen 13.2.2002 antaman päätöksen 2 §:ssä. Voimaantulosäännöksen yhteydessä on välttämätöntä täsmentää tämän koulutuksen jo aloittaneiden opiskelijoiden asema.

Valmistusvaliokunnan tietoon on tullut, että piispainkokouksen 13.2.2002 tekemä päätös lapsityöhön kelpoistavista tutkinnoista on internetin kautta välitetty osittain virheellisessä muodossa. Virhe koskee 3 §:n alussa olevaa sanaa ”lapsityönjohtaja”, joka virheellisessä versiossa on muodossa ”lapsityönohjaaja”. Selvyyden vuoksi on tarpeellista antaa koko päätös uudestaan ja tässä yhteydessä toteuttaa tarpeelliset muutokset. Täten 2 § 2 mom. ensimmäinen kohta on muotoiltu uudelleen kattamaan tietyt kirkollisen kelpoisuuden antavat ammattikorkeakoulututkinnot.

Kirkon laintarkastustoimikunta oli antanut ehdotuksesta lausuntonsa nro 3/2003. Valmistusvaliokunta oli tarkistanut ehdotustaan toimikunnan esittämällä tavalla.

Asiasta ei syntynyt keskustelua. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti piispainkokous päätti

tehdä liitteen mukaisen päätöksen.

*Liite***Piispainkokouksen päätös lapsityön virkoihin otettavilta edellytettävistä tutkinnoista tai koulutuksesta**

Annettu Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2003

Piispainkokous on kirkkolain 2 luvun 3 §:n 2 momentin ja kirkkojärjestyksen 6 luvun 51 §:n nojalla päättänyt seuraavaa:

1 §

Lastenohjaajan tehtävään on suositeltavaa edellyttää jokin seuraavista tutkinnoista tai koulutuksista:

- lapsi- ja perhetyön perustutkinto,
- lastenohjaajan perustutkinto,
- lastenohjaajan ammatillinen perustutkinto,
- lastenohjaajan opintolinja,
- lastenohjaaja-leikinohjaajakoulutus sekä
- tutkinnot, jotka piispainkokouksen päätöksellä kelpoistavat kirkon nuorisotyönohjaajan ja diakonian virkoihin sekä tutkinnot ja erikoistumisopinnot, jotka piispainkokouksen päätöksellä kelpoistavat kirkon lapsityönohjaajan virkaan.

2 §

Pätevyysvaatimuksena lapsityönohjaajan virkaan on jokin 2 momentissa mainittu tutkinto sekä lisäksi kristillisen varhaiskasvatuksen erikoistumisopinnot 20 opintoviikkoa.

Hyväksyttäviä tutkintoja ovat:

- kirkon nuorisotyön ohjaajan tai diakonian (diakoni) virkaan kelpoistava ammattikorkeakoulututkinto,
- kasvatustieteen kandidaatti (lastentarhanopettaja),
- kasvatustieteen maisteri (luokanopettajan virkaan kelpoinen),
- teologian kandidaatti sekä
- kirkon nuorisotyönohjaajan, lastentarhanopettajan ja sosiaalikasvattajan opistotasoiset tutkinnot.

3 §

Lapsityönjohtajan virkaan kelpoistavat seuraavat koulutukset:

- a. soveltuva ylempi korkeakoulututkinto täydennettynä työalajohtamisen koulutuksella ja yhdessä kouluttavan oppilaitoksen kanssa sovittavilla lapsityönohjaajan erikoistumiskoulutukseen sisältyvillä opintokokonaisuuksilla (vähintään 8 opintoviikkoa), tai
- b. kelpoisuus lapsityönohjaajaksi täydennettynä tarvittavilla korkeakouluopinnoilla siten, että opintojen yhteismäärä on 160 opintoviikkoa ja niihin sisältyy opintoja kasvatustieteessä, psykologiassa ja teologisissa aineissa (kussakin vähintään 5 opintoviikkoa), minkä lisäksi edellytetään työalajohtamisen koulutus.

4 §

Piispainkokouksen aikaisempien päätösten mukaisen kelpoisuuden saavuttaneet säilyttävät kelpoisuuden vastaaviin lapsityön virkoihin.

Ennen 31.7.2004 lapsityönohjaajan erikoistumiskoulutuksen suorittaneet lapsityönohjaajat ovat kelpoisia lapsityönohjaajan virkaan.

Tämä päätös tulee voimaan 1.3.2003.

Tällä päätöksellä kumotaan piispainkokouksen 13.2.2002 antama päätös lapsityön virkoihin otettavilta edellytettävistä tutkinnoista tai koulutuksesta (kirjon säädöskokoelma nro 85).

Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2003

Arkkipiispa

Jukka Paarma

Vt. piispainkokouksen sihteeri

Kalervo Salo

Piispainkokouksen istunto keskeytettiin 11.2.2003 klo 17.00.

Istuntoa jatkettiin 12.2.2003 klo 9.00 piispainkokouksen valmistusvaliokunnan toimitettua Kirkon toimitalon yhteisen aamuhartauden.

Läsnäoleviksi merkittiin samat kuin edellisenä istuntopäivänä.

-----

10 §

Perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskuksen johtajan kelpoisuudet

Puheenjohtaja kutsui asiassa kuultavaksi *Kirkkohallituksen perheasiain yksikön johtajan Martti Eskon*.

Kirkon perheasiain (KP) toimikunta esitti 5.12.2002 kirkkohallitukselle, että perheneuvojien ja perheasiain neuvottelukeskusten johtajien tehtäviin valittavilta edellytettäisiin *soveltuva ylempi korkeakoulututkinto*. Kirkkohallitus päätti täysistunnessaan 17.12.2002 esittää piispainkokoukselle, että piispainkokous antaisi asiaa koskevan täytäntöönpanomääräyksen.

Kirkkohallituksen valmisteluissa KP:n toimikunnan esitystä on pohdittu sekä toimivallan että tarkoituksenmukaisuuden kannalta. KL 2:3 § :n 2 mom. mukaan piispainkokous voi antaa täytäntöönpanomääräyksiä, jos KJ:n säännös koskee jumalanpalvelusta, kirkollista toimitusta tai opetusta tai niihin liittyviin tehtäviin pyrkiviltä vaadittavaa koulutusta tai kielitaitoa. KJ 6:51 §:n mukaan piispainkokous voi tarvittaessa antaa määräyksiä lapsi- ja nuorisotyöhön tai muuhunkin seurakunnalliseen työhön otettavilta viranhaltijoilta vaadittavista tutkinnoista. Kirkkohallituksen mukaan on perusteltua tulkita kirkon perheneuvontatyö kirkon sielunhoidolliseen ja diakoniseen perinteeseen vahvasti perustuvana. Tällä perusteella asian voidaan kirkkohallituksen mielestä KJ 6:51 §:n nojalla katsoa kuuluvan piispainkokouksen toimivaltaan.

Tarkoituksenmukaisuuden näkökulmasta kirkkohallitus yhtyy KP:n toimikunnan esittämiin näkökohtiin. Nykyisin ei ole yhtenäisiä kelpoisuusvaatimuksia perheneuvojille eikä neuvottelukeskusten johtajille. Työalan yhtenäisyyden ja koulutuksellisen kehittämisen kannalta ne olisivat kuitenkin tarpeen. Perheasiain neuvottelukeskusten ja kuntien väliset ostopalvelusopimukset edellyttävät, että neuvottelukeskusten asiakastyötä tekevillä työntekijöillä on samantasoinen kelpoisuus kuin kuntien vastaavissa viroissa toimivilla. Kuntien sosiaalityöntekijän tehtävään vaaditaan (A 804/1992) ”soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, johon sisältyy tai jonka lisäksi on hankittu riittävä sosiaalityön koulutus, taikka sosiaalihuoltajan tutkinto”. Yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetun lain (L 603/1996) mukaan yksityisiä sosiaalipalveluja antavassa yksikössä työskentelevän henkilön on täytettävä samat kelpoisuudet kuin mitä vaaditaan vastaavissa tehtävissä kunnan tai kuntayhtymän ammatilliselta henkilöstöltä.

Perheneuvojan työtä ei ole mahdollista eriyttää sisällöllisesti alemman ja ylempään tutkinnon mukaan. Työn vaativuus on sama kaikille perheneuvojille. Myös perheneuvojien erityiskoulutuksen suunnittelun kannalta on ongelmallista, jos koulutukseen osallistuvien kesken on huomattavia eroja peruskoulutuksessa.

Kirkkohallitus ei yhtynyt KP:n toimikunnan alkuperäiseen esitykseen (15.3.2002), että kelpoisuusehdoksi määriteltäisiin myös henkilökohtaisen soveltavuuden tutkiminen sekä sitoutuminen perheneuvojan erikoistumiskoulutuksen suorittamiseen. Esitykseensä täytäntöönpanomääräykseksi kirkkohallitus ei ole sisällyttänyt näitä asioita koskevia mainintoja. Esittelymuistiossa todetaan peruste-

luna, että sitoutuminen palvelussuhteen syntymisen jälkeen tapahtuvaan pätevyitysmiskoulutukseen ei voi olla virran kelpoisuusehto, vaan kelpoisuus tulee olla hakuajan päättyessä. Vastaava kysymys oli esillä keskusteltaessa, voidaanko kirkkoherran virkakelpoisuuteen vaadittava seurakuntatyön johtamisen tutkinto edellyttää suoritettavaksi virkaan valitsemisen jälkeen. Soveltuvuustutkimus puolestaan on normaalia virantäyttöön kuuluvaa menettelyä eikä kelpoisuusehto. Kirkkohallitus viittaa mahdollisuuteen, että soveltuvuustutkimuksesta ja erikoistumiskoulutuksesta annettaisiin ohjeet esimerkiksi malliohjesäännössä.

Valmistusvaliokunta totesi, että piispainkokous on istunossaan 7.-8.2.1978 (10 §) hyväksynyt seurakunnan tai seurakuntayhtymän perheasiain neuvottelukeskukseen johtokunnan mallijohtosäännön. Tämän mallijohtosäännön 15 §:n mukaan perheasiain neuvottelukeskukseen johtajan tulee olla ”pappi, lehtori tai muun soveliaan akateemisen loppututkinnon suorittanut henkilö”. Perheneuvojaksi voidaan valita ”pappi, lehtori tai muun soveliaan akateemisen loppututkinnon suorittanut henkilö tahi opistotasaisen sosiaalityön koulutuksen saanut henkilö”. Lisäksi todetaan: ”Perheneuvonta-työtä suorittavilta henkilöiltä edellytetään, että heidän soveltuvuutensa tähän tehtävään on käytännössä olevin menetelmin tutkittu ja että he ovat saaneet kirkon perheasiain toimikunnan määrittelemän perheneuvojan koulutuksen tai että tällaista koulutusta voidaan ryhtyä heille antamaan heti heidän työhön ryhtyessään”.

Kirkkohallitus on vahvistanut vuonna 1994 seurakuntien johtokuntien mallijohtosäännön, jossa on luonnehdittu seurakuntien eri työaloja, mm. perheneuvontaa ja perhetyötä, muttei ole annettu ohjeita työntekijöille asetettavis-

ta kelpoisuusehdoista. Perheneuvonnan virkoja täytettäessä on nykypäiviin saakka sovellettu piispainkokouksen vuonna 1978 hyväksymän mallijohtosäännön mukaisia pätevyysvaatimuksia, eikä vastaavia uudempia määräyksiä ole annettu. Hakijoilta on edellytetty osallistuminen KP:n toimikunnan ohjeiden mukaiseen soveltuvuuden tutkintaan sekä perheneuvojan erikoistumiskoulutukseen.

Perheneuvonnan alkuaikoina eräisiin neuvottelukeskuksiin perustettiin nuorisoneuvojan virkoja, joihin oli pätevyysvaatimuksena opistotasoinen tutkinto. Sittemmin nuorisoneuvojan nimikkeestä on kokonaan luovuttu, ja kyseiset virat on muutettu perheneuvojan viroiksi.

Vuonna 2001 perheasiain neuvottelukeskuksissa työskenteli yhteensä 140 perheneuvojaa, joista 75 oli teologeja, 55 muun ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita ja 10 opistotason tutkinnon suorittanutta.

Valmistusvaliokunta totesi asiaan liittyvän merkittäviä kysymyksiä, joita pohdittaessa näytti tarkoituksenmukaiselta, että piispainkokous käy tässä vaiheessa lähetekeskustelun jatkovalmistelun pohjaksi.

- Perheasiain neuvottelukeskuksen *johtajalta* on perusteltua vaatia ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamista, mutta pitääkö johtajan virkakelpoisuudelle asettaa joitakin lisävaatimuksia perheneuvojan kelpoisuuden lisäksi?

- Voidaanko kirkkohallituksen esityksestä poiketen harkita myös *ammattikorkeakoulututkinnon* määräämistä perheneuvojan (muttei johtajan) kelpoisuusehdoksi ylempään korkeakoulututkinnon ohella? Ammattikorkeakouluopintojen pohjalta lienee täysin mahdollista pätevyitä terapeuttiseen työhön, kuten on tapahtunut opistoasteenkin pohjalta. Kirkkohallituksen esityksessä on ylempää korkeakoulututkintoa perusteltu mm. kelpoisuusehtojen yhdenmukaistamisella kuntien kanssa tehtävää yhteistyötä ajatellen. Tässä yhteistyössä voitaneen sopivalta tavalla ottaa huomioon perheneuvojien mahdollisesti erilainen koulutus pohja.
- Perheneuvonnan kentällä *teologian maisterin* tutkinnon nimeäminen erikseen voi aiheuttaa väärän käsityksen kirkon epäluottamuksesta muun peruskoulutuksen saaneita kohtaan. Onko kuitenkin perusteltua nimetä erikseen teologian maisterin tutkinto kelpoisuusehtona ainakin johtajan osalta? Sanamuodon tulee ehdottomasti olla sellainen, ettei suljeta pois muiden soveltuvien ylempien korkeakoulututkintojen tuottamaa kelpoisuutta. Perheneuvonnan tehtävissä on lukuisia muunkin kuin teologisen peruskoulutuksen saaneita perheneuvojia, ja tämän käytännön tulee voida jatkua.
- Henkilökohtaisen *soveltuvuuden* edellyttäminen juuri perheneuvonnan tehtäviin pyrkiviltä on erityisen tärkeää. Soveltuvuuden tutkinta vaatii korkeantasoisia ammattitaitoa ja kyseisen erikoisalan tuntemusta. Piispainkokouksen päätöksessä voi olla tarkoituksenmukaista määrätä tutkinnan toimittamisesta vakiintuneen käytännön mukaisesti eli käytännössä KP:n toimesta, vaikkei soveltuvuustutkintaa määriteltäisikään varsinaiseksi kelpoisuusehdoksi.
- Vastaavasti voi olla tarkoituksenmukaista viitata perustutkinnon lisäksi vaadittavaan ja perheneuvonnan tehtä-

vissä välttämättömään *erikoistumiskoulutukseen*. Piispainkokouksen vuonna 1978 hyväksymän mallijohtosäännön tarkoittamalla tavalla on käytännössä menetelty siten, että perheneuvojaksi valittu on osallistunut erikoistumiskoulutukseen viranhoidon yhteydessä ja sen ohella, ellei hänellä ole tätä koulutusta ennestään. Koska on ongelmallista asettaa muodollisen hakukelpoisuuden ehdoksi sitoutumista viran täyttämisen jälkeen tapahtuvaan koulutukseen, perheneuvojan erikoistumiskoulutusta koskeva sanonta voidaan päätöksessä muotoilla siten, että sanamuoto jättää mahdolliseksi myös valinnan virkaan jo ennen erikoistumiskoulutuksen suorittamista. Erikoistumiskoulutus tulee joka tapauksessa järjestää KP:n ohjeiden mukaan.

- Kuten kirkkohallituksen esityksessäkin edellytetään, voimaantulosäännös on kirjoitettava siten, että virassa jo olevien kelpoisuus hoitaa omaa virkaansa säilyy kelpoisuusehtojen muuttumisesta huolimatta. Näin kirjoitettuna säännös merkitsee kuitenkin samalla, että muun kuin ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneet eivät enää ole kelpoisia hakemaan toista vastaavaa virkaa. Tosin tällaisia muuta kuin ylempää korkeakoulututkintoa edellyttäviä virkoja ei enää tulisi avoimeksikaan, jos kirkkohallituksen esittämä kelpoisuussäännös toteutettaisiin sellaisenaan.
- Kirkkohallituksen esityksen mukainen täytäntöönpanomääräys on tämän työmuodon osalta uuden tyyppinen. Kenties olisi myös mahdollista määritellä kyseiset kelpoisuusehdot esimerkiksi seurakuntien johtokuntien mallijohtosäännössä, jonka kirkkohallitus vahvistaa. Piispainkokous ottaisi kantaa, millaista kelpoisuutta on suositeltavaa edellyttää. Tällöin sitovat kelpoisuusehdot määriteltäisiin seurakuntien omilla päätöksillä. Tällaisia päätöksiä on myös käytännössä jo olemassa.

Asian valmistelun yhteydessä oli konsultoitu Kirkkohallituksen perheasiain yksikön johtajaa Martti Eskoa ja koulutussihteeri Annikki Kaikkosta.

Johtaja Martti Esko selosti asian valmistelun taustaa korostaen kirkkohallituksen esityksen perusteluissa esitettyjä näkökohtia. Esitystä on valmisteltu jo pitemmän aikaa alan asiantuntijoiden keskuudessa, ja esityksen takana on perheasiain neuvottelukeskusten johtajien laaja enemmistö. Yli puolet perheasiain neuvottelukeskuksista on solminut ostopalvelusopimuksia kuntien kanssa, ja tällöin on välttämätöntä, että perheasiain neuvottelukeskusten työntekijät täyttävät samat ammatilliset standardit kuin kuntien vastaavat työntekijät. Asia on vaikea, koska opistotasoisien tutkinnon suorittaneet ovat menestyneet perheneuvojina erinomaisesti. Yhteiskunnan luottamus kirkon perheneuvontatyöhön on kuitenkin välttämätöntä säilyttää. Esko toivoi piispainkokouksen yhtyvän kirkkohallituksen esittämään päätösehdotukseen.

Keskustelussa käyttivät puheenvuoroja Häkkinen, Huotari, Riekkinen, Huovinen, Niskanen, Pihkala, Wirilander, Laulaja, Simojoki ja Särkiö. Keskustelussa tarkasteltiin sekä Martti Eskon korostamia että valmistusvaliokunnan esille ottamia kysymyksiä. Häkkinen totesi asian viivästyneen toimivallan selvittelyn takia, mutta näyttää selvältä, että asiasta päättäminen kuuluu piispainkokoukselle. Riekkinen sanoi asian hiertävän perheneuvonnan kenttää, joten päätös on syytä tehdä jo nyt. Huovisen mukaan piispainkokouksen jäsenten on luvallista esittää asiaa koskevia kysymyksiä, vaikka esitys onkin alan asiantuntijoiden laatima, koska asia tulee piispainkokouksen käsiteltäväksi

ensimmäisen kerran vasta nyt. Pihkala arveli jatkovalmistelun vain hämmentävän asiaa ja piti kirkkohallituksen esitystä riittävänä. Häkkisen mukaan KP:n toimikunta voi edelleenkin antaa lähempiä ohjeita perheneuvojien erikoistumiskoulutuksesta ja soveltuvuustutkinnasta.

Riekkinen esitti Pihkalan kannattamana, että kirkkohallituksen säädösehdotus hyväksyttäisiin. Toimitetussa äänestyksessä valmistusvaliokunnan ehdotus asian palauttamisesta jatkovalmisteluun sai 8 ääntä ja Riekkisen esitys kirkkohallituksen säädösmuotoilun hyväksymisestä 10 ääntä.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta poiketen piispainkokous päätti äänin 10-8

tehdä liitteen mukaisen päätöksen.

Liite

**Piispainkokouksen päätös
perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskuksen johtajan
virkaan vaadittavasta tutkinnosta**

Annettu Helsingissä 12 päivänä helmikuuta 2003

Piispainkokous on kirkkolain 2 luvun 3 §:n 2 momentin ja kirkkojärjestyksen 6 luvun 51 §:n nojalla päättänyt seuraavaa:

1 §

Perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskuksen johtajan viran kelpoisuusehtona on virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

2 §

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2003. Ennen tämän päätöksen voimaantuloa virkaan valittu perheneuvoja tai perheasiain neuvottelukeskuksen johtaja säilyttää kelpoisuuden virkaansa, vaikka hän ei täyttäisi tässä päätöksessä edellytettäviä kelpoisuusehtoja.

Helsingissä 12 päivänä helmikuuta 2003

Arkkipiispa

Jukka Paarma

Vt. piispainkokouksen sihteeri

Kalervo Salo

11 §

Diakonia-ammattikorkeakoulun uudet koulutussuunnitelmat

Kirkkohallitus oli virastokollegiossaan 9.1.2003 päättänyt pyytää piispainkokousta antamaan Diakonia-ammattikorkeakoulun (Diak) 18.11.2002 pyytämän lausunnon sairaanhoitaja-diakonissakoulutuksen laajentamisesta 160 opintoviikkoon sekä suuntautumisvaihtoehtojen vahvistamisesta kirkon kelpoisuutta tuottavan sosiaalialan koulutuksen osalta. Alkuperäinen lausuntopyyntö oli osoitettu kirkkohallitukselle.

- 1) Diakin diakonisessa sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden koulutusohjelmassa on mahdollista suorittaa sairaanhoitajan (AMK) tutkinnon (140 ov) yhteydessä kirkon diakonian virkaan kelpoistavat diakonissan opinnot (60 ov), jotka on integroitu opetussuunnitelman sisälle. Tämän koulutuksen pidentämistä 20 ov:n laajuiseksi (eli n. yhden lukukauden mittaisella) kirkollisella lisäkoulutuksella perustellaan Diakin esityksessä lähinnä sillä, että 140 ov:n AMK-tutkinnossa kirkollisen ja muun aineksen integrointi ei ole toiminut toivotulla tavalla ja että niin diakonian kuin terveydenhuollonkin alalla vaatimukset ovat kasvaneet. Terveystieteiden hoitoalaa koskevat EU-säännökset asettavat tiukkoja reunaehdot koulutukselle.
- 2) Suuntautumisvaihtoehtojen vahvistaminen kirkon kelpoisuutta tuottavan sosiaalialan koulutuksen osalta tarkoittaa Diakin esityksen mukaan sitä, että vain yhteiskunnallista kelpoisuutta tavoittelevat opiskelijat hakisivat sosiaalialan koulutusohjelmaan, mutta kaksoiskelpoisuutta – siis myös kirkollista kelpoisuutta - tavoittelevat opiskelijat hakisivat suoraan suuntautumisvaihtoehtoon (sv). Jotta näin voitai-

siin menetellä, suuntautumisvaihtoehtojen tulee olla opetusministeriön vahvistamia. Nämä suuntautumisvaihtoehdot olisivat: *kristillisen lapsi- ja nuorisotyön sv* sekä *diakonisen sosiaalityön sv*. Ensiksi mainittu sv (sosionomi AMK) tuottaisi myös kirkon nuorisotyön ohjaajan kelpoisuuden ja jälkimmäinen (sosionomi AMK) diakonin kelpoisuuden. – Kaikista Diakista valmistuvista saa nykyisin n. 40 % kaksoiskelpoisuuden ja 60 % pelkästään yhteiskunnallisen kelpoisuuden.

Piispainkokouksen teologinen sihteeri osallistui asiaa koskevaan neuvotteluun Diakin edustajien kanssa 13.1.2003. Tässä neuvottelussa ilmeni, että diakonissakoulutusta pidentettäessä ei kirkollisen opetusaineksen nykyinen määrä (60 ov) sellaisenaan kasvaisi, joskin ainesta ryhmitettäisiin uudella tavalla. Koulutuspuutteen lisäys koskisi käytännössä terveysalan opetusainesta, jonka mahdollistaminen 140 ov:n puitteisiin on ollut vaikeaa. Diakin edustajien mukaan erityisesti opiskelijoiden taholta on esitetty painokkaita toivomuksia diakonissakoulutuksen pidentämiseksi, mutta vastaavaa keskustelua ei ole syntynyt kirkon nuorisotyön ohjaajien ja diakonien koulutuksen osalta.

Nykyinen koulutusohjelma, jonka nimike on ”*diakoninen sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden koulutusohjelma*”, on päätetty jakaa kahtia *sosiaalialan* ja *hoitotyön* koulutusohjelmiksi. Lausuntopyynnön kohdassa 2 tarkoitettu opiskelijoiden valinta koulutusohjelmaan tarkoittaa sosiaalialan koulutusohjelmaa. Yhteiskunnallista kelpoisuutta tavoittelevat hakisivat tähän koulutusohjelmaan, kun taas kirkollista kelpoisuutta tavoittelevat hakisivat suoraan jompaan kumpaan kahdesta suuntautumisvaihtoehdosta (kirkon nuorisotyön ohjaajan tai diakonin koulutus). Opiskelijoiden valitseminen suo-

raan suuntautumisvaihtoehtoihin ei Diakin käsityksen mukaan vaikuttaisi aloituspaikkojen määriin eikä koulutussäلتöihin. Sen sijaan opetuksen suunnittelu tehostuisi, kun opetusryhmät olisivat etukäteen tiedossa entistä tarkemmin. - Saatujen lisätietojen mukaan vastaava järjestelmä toteutettaisiin myös hoitotyön koulutusohjelman puitteissa siten, että diakonissan kaksoiskelpoisuuden haluavat hakisivat suoraan diakonisen hoitotyön suuntautumisvaihtoehtoon.

Kirkkohallitus oli virastokollegiossaan 30.1.2003 antanut asiasta oman lausuntonsa.

Kirkkojärjestyksen 6 luvun 49 §:n 1 momentin mukaan diakonian viran kelpoisuusehtona on piispainkokouksen hyväksymä tutkinto. *Valmistusvaliokunta* totesi, että piispainkokouksen tehtävänä on arvioida, antaako uudistettu koulutus kirkon diakonian virkaan vaadittavan pätevyyden.

Diakin edustajien lisäksi asian valmistelussa oli konsultoitu diakoniasihtööri Kaarina Lappalaista ja seurakuntakasvatussihtööri Marja Pesosta.

Asiasta käyttivät puheenvuoron Häkkinen ja Pihkala. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti piispainkokous päätti

antaa oheisen lausunnon.

*Liite***Piispainkokouksen lausunto Diakonia-ammattikorkeakoululle**

Asianro 2002-00569

DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULUN UUDET KOULUTUS-SUUNNITELMAT

Diakonia-ammattikorkeakoulu on pyytänyt kirkkohallitukselta lausunnon

1. sairaanhoitaja-diakonissakoulutuksen laajentamisesta 160 opintoviikkoon; sekä
2. suuntautumisvaihtoehtojen vahvistamisesta kirkon kelpoisuutta tuottavan sosiaalialan koulutuksen osalta.

Kirkkohallitus on virastokollegiossaan 9.1.2003 päättänyt pyytää piispainkokousta antamaan Diakonia-ammattikorkeakoulun pyytämän lausunnon. Sen lisäksi, että kirkkohallitus antaa asiasta oman lausuntonsa, piispainkokous esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan.

1. Kirkossa on jatkuvasti pidetty tarpeellisena antaa diakonia-työntekijöille sosiaali- tai terveystieteiden ammattillinen koulutus, jossa yhteiskunnallisen ja kirkollisen kelpoisuuden antava oppiaines sijoitetaan opetusohjelmaan rinnakkain ja opetus voidaan toteuttaa integroidusti. Ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmissa tämä on toteutunut. Koulutus antaa diakonia-työntekijöille kelpoisuuden sekä yhteiskunnan palvelukseen että kirkon diakonian virkaan. Tämä niin sanottu kaksoiskel-

poisuus toteutetaan integroidusti siten, että kirkollinen ja yhteiskunnallinen aines kulkevat opetuksessa rinnakkain.

Piispainkokous päätti 17.-18.9.1996 (9 ja 21 §) ammattikorkeakoulututkinnon hyväksymisperusteista kirkon nuorisotyön ohjaajan, diakonin ja diakonissan kelpoisuutta varten. Sairaanhoitaja-diakonissakoulutuksen opetusohjelmasta neuvoteltaessa oli erityisesti esillä kysymys, mahtuuko kirkollinen oppiaine (60 ov) 140 opintoviikon pituiseen tutkintoon, jolle terveydenhoitoalan koulutuksen osalta on asetettu EU-säännöksistä johtuvia erityisiä vaatimuksia. Diakin mukaan pyrkimys laajentaa kyseinen koulutus 160 opintoviikkoon johtuukin tässä integroinnissa kohdatuista vaikeuksista.

Piispainkokouksella ei ole opetussisältöihin liittyvää huomauttamista diakonissakoulutuksen laajentamiseen edellyttäen, että tutkinnon sisältämä kirkollinen aines säilyy vähintään nykyisen laajuisena ja tasoisena; tämän aineksen vahvistuminen on suotavaa. Yhteiskunnan ammattikelpoisuuden antavan oppiaineen ja kirkollisen oppiaineen tulee koulutusohjelmassa edelleenkin toteutua integroidusti. Työn muuttuminen ja vaativuuden lisääntyminen voivat antaa perusteita koulutusajan pidentämiselle. Joudutaan kuitenkin kysymään, eikö tämä vaatimus koske myös diakoneja ja kirkon nuorisotyön ohjaajia.

Peruskoulutuksessa ei voida antaa kaikkia työssä tarvittavia taitoja ja valmiuksia. Parhaillaan on valmisteilla selvitys, mikä on kirkon nuorisotyön ohjaajan, diakonin ja diakonissan peruskoulutuksessa välttämätöntä ns. ydinosaamista ja mikä aines soveltuu opetettavaksi myöhemmin. Tätä selvitystä laaditaan kirkkohallituksen, koulutuslaitosten, ammattijärjestöjen ja työelämän edustajien yhteistyönä. Seurakunnissa ei ehkä vielä ole riittävästi kokemusta uuden koulutuksen saaneista työntekijöistä. Tarkkaa tietoa ei ole myöskään siitä, mitä merkitystä nykyisillä koulutuspituuksilla tai diakonissakoulutuksen integroinnin ongelmilla on diakoniatyön to-

teuttamisen kannalta. Piispainkokous pitääkin välttämättömänä valmistumassa olevaa tieteellistä tutkimusta nykyisen koulutuksen ja työelämän tarpeiden vastaavuudesta. Diakin nyt ehdottamaa koulutuksen uudistusta on tarkoituksenmukaista harkita vasta tämän tutkimuksen tulosten arvioinnin perusteella.

2. Diakin esittämä suuntautumisvaihtoehtojen vahvistaminen kirkon kelpoisuutta tuottavan sosiaalialan koulutuksen osalta ei sellaisenaan vaikuta opetussisältöihin eikä ole tarkoitettukaan ratkaisemaan koulutuksen sisällöllisiä kehittämistarpeita. Opetuksen suunnittelun kannalta on toki helpompaa, jos tiedetään etukäteen kirkolliseen koulutukseen tulevien määrä. Opintoihin hakeutuessaan opiskelijalla ei kuitenkaan välttämättä ole vielä selvää käsitystä kirkollisista ammateista eikä omista ammattitavoistaan. Suuntautumisvaihtoehdon valinta vasta opiskelun aikana on turvannut tietyn ”peli-varan” oman ammattisuuntautumisen arviointiin sekä mahdollisuuden valita tai olla valitsematta kaksoiskelpoisuuden tuottava koulutus. Diakin esittämän uudistuksen ongelmallisena seurauksena voi olla, että se vähentää niiden osuutta, jotka hakeutuvat opiskelemaan kirkollista kelpoisuutta varten.

Piispainkokous viittaa muilta osin kirkkohallituksen asiassa antamaan lausuntoon.

Helsingissä 12 päivänä helmikuuta 2003

Arkkipiispa

Jukka Paarma

Vt. piispainkokouksen sihteeri

Kalervo Salo

12 §

Hiippakuntien henkilöstön koulutus

Lapuan hiippakunnan tuomiokapituli esitti aloitteessaan 22.1.1999, että piispainkokous ryhtyisi toimenpiteisiin hiippakuntien koulutuksen kehittämiseksi. Piispainkokous päätti

antaa hiippakuntien tuomiokapitulien henkilöstön koulutuksen kehittämisen kirkon koulutuskeskuksen ja hiippakuntien pääsihteerien tehtäväksi.

Pääsihteerien ja lakimiesasessorien neuvottelussa helmikuussa 2000 valittiin työryhmä valmistelemaan koulutussuunnitelmaa. Työryhmään nimettiin Sanna Ora-Tuominen Tampereelta, Vesa Junttila Oulusta sekä Paavo Haapakoski ja Jussi Lilja Lapualta. Suunnitelmaa on käsitelty pääsihteerien neuvottelussa 3.-5.12.2001. Tällöin siihen tehtiin joitain muutoksia. Osa suunnitelmassa mainitusta koulutuksesta on jo toteutettu.

Valmistusvaliokunnan ja työryhmän mielestä suunnitelman valmistuminen ei edellytä piispainkokoukselta toimenpiteitä.

Asiassa ei syntynyt keskustelua.

Piispainkokous päätti yksimielisesti

merkitä hiippakuntien työntekijöiden koulutusta pohtineen työryhmän muistion tiedoksi.

13 §

Yhteisvastuukeräyksen esimies vuodeksi 2004

Kirkkopalvelut ry:n hallitus päätti kokouksessaan 18.12.2002 pyytää piispainkokousta nimeämään vuoden 2004 Yhteisvastuukeräyksen esimieheksi Oulun hiippakunnan piispa Samuel Salmen.

Jatkoa varten on kaavailtu järjestystä, jonka mukaan Yhteisvastuukeräysten esimies toteutuisi seuraavan kaavan mukaisesti:

Espoo	2005	Tampere	2010
Turku	2006	Kuopio	2011
Mikkeli	2007	Helsinki	2012
Porvoo	2008	Oulu	2013
Lapua	2009		

Asiassa ei syntynyt keskustelua.

Piispainkokous päätti yksimielisesti

nimetä vuoden 2004 Yhteisvastuukeräyksen esimieheksi piispa Samuel Salmen.

14 §

Piispainkokouksen teologinen sihteeri

Piispainkokous esitti kokouksessaan 11.9.2002 (17 §), että

kirkkohallitus ryhtyisi toimiin riittävien resurssien järjestämiseksi piispainkokouksen kansliaan.

Kirkkohallitus esitti syksyn 2002 kirkolliskokoukselle määrärahan myöntämistä päätoimisen osa-aikaisen (60 %) piispainkokouksen teologisen sihteerin viran perustamiseksi. Kirkolliskokouksen myönnettyä määrärahan kirkkohallitus päätti perustaa kyseisen viran 1.1.2003-18.5.2007 väliseksi ajaksi ja siirtää dos. Hannu Juntusen suostumuksensa mukaisesti tähän virkaan.

Asiasta ei syntynyt keskustelua.

Piispainkokous päätti

merkitä kirkolliskokouksen ja kirkkohallituksen päätökset tiedoksi.

15 §

Piispainkokouksen sihteeri

Vt. piispainkokouksen sihteeri Kalervo Salo poistui tämän pykälän käsittelyn ajaksi. Hän ei ollut osallistunut asian käsittelyyn valmistusvaliokunnassa.

Piispainkokouksen sihteerin virka tuli avoimeksi 1.1.2003

alkaen, kun piispainkokouksen sihteeri, dosentti Hannu Juntunen siirrettiin kirkkohallituksen 21.11.2002 tekemällä päätöksellä suostumuksensa mukaisesti piispainkokouksen teologisen sihteerin osa-aikaiseen (60 %) virkaan, joka on uusi, määräaikainen virka. Piispainkokouksen sihteerin virka julistettiin haettavaksi hakuilmoituksella, joka julkaistiin kirkkohallituksen ilmoitustaululla sekä Kotimaa-lehden numerossa 48/29.11.2002.

Virkaa hakivat 20.12.2002 päättyneellä hakuajalla seurakuntapastori *Matti Astola* (Virolahti), rovasti *Niilo Honkanen* (Karhula), seurakuntapastori *Henri Kivijärvi* (Turku), teologian tohtori *Vesa Nuorva* (Turku), teologian tohtori *Johanna Räsänen* (Helsinki) ja dosentti *Kalervo Salo* (Espoo). Hakemusten yhteenveto oli laadittu Kirkkohallituksen toimesta.

Kirkon erityistehtävissä olevien viranhaltijoiden virkasäännön (11.11.1993) 11 §:n 1 mom. mukaan ”*piispainkokouksen sihteerin kirkkohallitus ottaa piispainkokouksen esityksestä ... josta kirkkohallitus ei saa poiketa, ellei esitys ole lain, asetuksen taikka ohje- tai johtosäännön vastainen*”. Kirkkohallituksen viranhaltijoiden johtosäännön (27.1.1994) 59 §:n mukaan kelpoisuusehtona piispainkokouksen sihteerin virkaan vaaditaan ”*kelpoisuus vakinaisen papin virkaan, hyvä perehtyneisyys kirkon hallintoon ja seurakuntatyön tuntemus sekä sellainen kokemus ja taito, jota viran menestyksellinen hoitaminen edellyttää*”. Lisäksi (68 §) Kirkkohallituksen viranhaltijalta, jolta vaaditaan ylempi korkeakoulututkinto, ”*vaaditaan lisäksi jommankumman kotimaisen kielen täydellinen hallitseminen ja toisen kotimaisen kielen riittävä suullinen ja kirjallinen taito sekä viran hoitamisen edellyttämä muu kielitaito*”. Valmistusvaliokunta totesi, että virkaa hakeneista sekä pä-

tevin että sopivin avoinna olevaan virkaan on Kalervo Salo, jolla seurakuntakokemuksen lisäksi on monipuolinen kokemus hiippakunnallisista ja muista hallintotehtävistä, tuomiokapitulin jäsenyydestä sekä piispainkokouksen ja sen valmistusvaliokunnan jäsenyydestä. Hän on menestyksellisesti hoitanut piispainkokouksen sihteerin viransijaisuutta 1.5.2001 alkaen.

Asiasta käytti puheenvuoron Simojoki. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti piispainkokous päätti

esittää kirkkohallitukselle, että piispainkokouksen sihteerin virkaan otettaisiin dosentti, teologian tohtori Kalervo Salo.

16 §

Ammatillisen koulutuksen seuranta vuonna 2002

Keskustelussa käyttivät puheenvuoroja sihteeri Salo sekä Niskanen ja Pihkala. Puheenvuoroissa kannettiin huolta kanttorikoulutukseen hakeutuvien vähäisestä määrästä.

Piispainkokous päätti yksimielisesti

merkitä tiedoksi ammatillisen koulutuksen ryhmän raportin vuodelta 2002.

17 §

Kirkon teologikoulutustoimikunta

Piispainkokous päätti yksimielisesti

merkitä tiedoksi kirkon teologikoulutustoimikunnan toimintakertomuksen vuodelta 2002.

18 §

Kirkon kanttorikoulutustoimikunta

Asiassa ei syntynyt keskustelua. Piispainkokous päätti yksimielisesti

merkitä tiedoksi kirkon kanttorikoulutustoimikunnan toimintakertomuksen vuodelta 2002.

19 §

Piispainkokouksen seuraavat istunnot

Piispainkokouksen puheenjohtaja oli ilmoittanut, että piispainkokouksen seuraavat istunnot pidetään

- 31.3.2003 Helsingissä, Kirkkohallituksen toimitalossa,
- 09.-10.9.2003 Turun arkkihiippakunnassa,
- 10.-11.2.2004 Helsingissä, Kirkkohallituksen toimitalossa ja
- 14.-15.9.2004 Oulun hiippakunnassa.

Piispainkokous päätti yksimielisesti

merkitä tiedoksi piispainkokouksen seuraavat vuoden 2003 ja 2004 istunnot.

20 §

Piispainkokouksen istunnon päättäminen

Arkkipiispa Jukka Paarma totesi, että asialista oli hyvissä ajoin saatu käytyä loppuun. Silti kokouksella oli ollut hyvä mahdollisuus keskustella tärkeistä asioista rauhassa ja perusteellisesti.

Arkkipiispa kiitti valmistusvaliokuntaa, joka oli tehnyt hyvää työtä kokouksen onnistumiseksi. Samoin hän kiitti sihteereitä, joita nyt ensimmäistä kertaa oli kokouksessa kaksi. Samoin arkkipiispa lausui kiitoksen tiedotuksen edustajille.

Valmistusvaliokunnan puheenjohtaja *piispa Ilkka Kantola* kiitti omasta ja piispainkokouksen jäsenten puolesta arkkipiispaa hyvin johdetusta kokouksesta. Valmistusvaliokunnan työn kannalta oli hyvä, että voitiin käydä virkarakenteen uudistamisesta perusteellinen keskustelu, josta saatiin eväitä jatkotyöskentelyä varten. Piispa Kantola toivotti arkkipiispalle Jumalan siunausta työhön.

Arkkipiispa Jukka Paarma johti yhteisen puolipäivärukouksen (ad sextam) ja julisti istunnon päättyneeksi klo 10.20.

Vakuudeksi

Kalervo Salo

Pöytäkirja tarkistettu ja hyväksytty

Hannu Komulainen

Jaakko Simojoki